

BD-Vereniging in 2023

Uitgaan van onze eigen kracht

Het jaar 2023 stond in het teken van het Groenboerenplan en de voorbereidingen op 100 jaar biodynamische landbouw. Sinds Pinksteren 1924 experimenteren boeren met de landbouwadvisen van Rudolf Steiner op hun gronden en doen ervaringen op. Nu weten wij dat dit de landbouw van de toekomst is, zonder overschotten aan stikstof of fosfaat. Integendeel, de grond wordt rijker aan levende organismen en is daardoor robuuster en flexibeler bij klimaatverandering. Dit wetende, maakt het schrijnend dat in de politiek biologisch-(dynamisch) genegeerd wordt. Met de dreigingen van CRISPR-Cas, genetische manipulatie en patenteren van steeds meer zaadgoed ontstaan steeds grotere gevaren voor biodiversiteit en onze gezondheid. De groeiende aandacht voor *vegan* zie ik vooral als een gepaste tegenreactie op de

intensieve veehouderij. Maar het dier met zijn astraliteit hoort bij de landbouwkringloop, niet voor niets verteert de koe gras en kruiden op een geniale manier. Deze mest met stro vermengd kunnen wij als vruchtbare voeding voor de bodem gebruiken. In deze tijd van intense uitdagingen is het belangrijk dat wij als BD-boeren en burgers elkaar vasthouden en uitgaan van onze eigen kracht en trouw blijven aan onze ervaringen.

Maria Inckmann van Gaalen

Maria Inckmann van Gaalen, nam in 2023 afscheid als voorzitter

18-19 januari | Biobeurs

Samen met Stichting Demeter, BD Grondbeheer en Aeres Warmonderhof gaf de Biodynamische Vereniging weer invulling aan het Demeter Plein.

4 februari | Groenboeren winterconferentie 'Hoe dan wel?'

Samen met de partners van het Groenboerenplan organiseerde de Biodynamische Vereniging de Groenboeren-winterconferentie bij de Universiteit Utrecht. Er waren ca. 250 deelnemers. Centraal stond de vraag: hoe kan landbouw natuur en gezondheid versterken in plaats van beperken? Conclusie van de dag was: **Het kan wel!**

10 maart | Winterconferentie Vlaanderen

Thema van de jaarlijkse winterconferentie bij Widar, die goed werd bezocht, was 'Biodynamische landbouw en de toekomst van de aarde'. Centraal stond het kijken naar wat ons inspireert, vroeger en nu, en hoe we deze inspiratie meenemen naar de toekomst.

10 juni | Jaardag

De jaarvergadering vond plaats op de mooi gelegen boerderij Veld en Beek in Doorwerth met zo'n 60 betrokken leden. **Maria Inck-**

mann van Gaalen nam afscheid nadat ze vier jaar voorzitter en twee jaar gewoon bestuurslid was geweest. **Monique Schie-man-Bokdam** (boer op gemengd bedrijf de Zonneboog in Lelystad) en **Jan Wieringa** (oprichter van Veld en Beek) traden toe tot het bestuur. Besloten is om de contributie te verhogen vanwege de alom stijgende kosten.

De Jaardag, die weer samen met BD Grondbeheer werd georganiseerd, vormde ook de aftrap van de campagne voor het vrijkopen van de huiskavel van Veld en Beek. 's Middags was er een rondgang langs vijf plekken op de boerderij, waarbij de ondernemers enthousiast hun verhaal vertelden.

24-25 sept | Zomerschool op de Kollebloem

Voor de zevende keer vond de Zomerschool plaats bij de Kollebloem in St Lievens-Esse (Belgie) voor jonge boeren (jong in jaren of jong in de sector) die zich willen laten inspireren door meer ervaren boeren. Thema's waren: échte kosten van ons voedsel; waar staan we vandaag met 'de' landbouw?; hoe gaat de landbouw vandaag met de wereld om?; legt de biodynamische landbouw stappen naar de toekomst? Eveneens vond op de Kollebloem het Toekomst Zaaien plaats op 28 okt in het kader van de 'nieuwe zaden'.

ONTWIKKELING

BD-beroepsontwikkeling

Een groep van zo'n 25 begeleiders heeft in 2023 ongeveer 100 bijeenkomsten begeleid van intervisiegroepen en themagroepen, Vijf keer vond individuele coaching plaats. Ieder die zich geïnspireerd voelt door biodynamische landbouw en die beroepslid is, kan hieraan meedoen. Persoonlijke ontwikkeling staat hierbij centraal. De begeleidersgroep heeft ook ruim 80 bijeenkomsten van Collegiale Toetsing begeleid, waar alle Demeter boeren aan meedoen.

BD Jong

BD Jong verbindt jonge mensen van 18-35 jaar met interesse in spiritualiteit en natuur en wil een ontmoetingsplek zijn. **Sebo, Teun en Walter** vertegenwoordigden BD jong bij de internationale conferentie in Dornach. Op 27 februari organiseerden ze een infoavond over Sekem en 4 maart en 8 juli waren er workshops

BD-Jong

met Gerhardt Jannink over zaaien en grondbewerkingstijden met de stand van maan, venus en mercurius in relatie tot de stijgend en dalende planeetfasen. BD Jong verzorgt een vaste rubriek in Dynamisch Perspectief. Kampeerweekenden zijn in voorbereiding.

Verdiepingscursus

De nieuwe Verdiepingscursus BD-landbouw is in verkorte vorm als pilot van start gegaan onder de vlag van Aeres Warmonderhof. De cursus werd goed bezocht.

Boeren voor boeren

Van het initiatief waarbij **ervaren boeren** zich beschikbaar stellen om **gratis** advies te geven aan minder ervaren BD-boeren, wordt nog niet veel gebruik gemaakt. Zie bdvereniging.nl/boerenvoorboeren

Landbouwsectie

Landbouwsectie

De Landbouwsectie van de Antroposofische Vereniging kwam elk kwartaal bij elkaar. Steeds vertelde een van de deelnemers hoe hij of zij zelf werkt aan geesteswetenschappelijk onderzoek. **Tom Saat** vertegenwoordigt Nederland bij de 'Vertreterkreis', een internationale groep die onder meer de conferenties in Dornach voorbereidt.

WILLY SCHILTHUIS FONDS

Kwartiermaker | De Biodynamische Vereniging, de Iona Stichting, Aeres Warmonderhof en Aeres Hogeschool vinden onderzoek naar bio en BD belangrijk. Zij hebben najaar 2023 een 'Kwartiermaker' aan het werk gezet voor een haalbaarheidsonderzoek naar een lectoraat en/of een practoraat biologische en biodynamische landbouw.

Toekomstbestendige werk en denkwijzen in de biodynamische landbouw | **Albert de Vries en Geert-Jan van der Burgt** zijn eind 2023 met dit pilotproject van start gegaan met als doel een nieuwe werkwijze zichtbaar te krijgen, te documenteren en overdraagbaar te maken.

Reclaim the Seeds | Een jaarlijks terugkerend zadenfestival, met zadenruilmarkt, lezingen, workshops, tuinexpositie en livemuziek werd vanuit het Willy Schilthuis Fonds ondersteund.

Werkplaatsen Kringlooplandbouw | Dit project met SABE subsidie is bedoeld om geïnteresseerde boeren op biodynamische bedrijven kennis te laten maken met kringlooplandbouw. In 2023 kwam het nog niet van de grond, maar in 2024 volgt een doorstart.

Biodyneren | Twintig boerderijen deden mee aan Biodyneren in 2023. Het was ont-

moeten en gezamenlijk genieten van een maaltijd met ingrediënten van het BD-bedrijf. Initiatiefneemster en kok Ilse van den Bosch: "Het enthousiasme van de gasten, de boeren en de koks is hartverwarmend. Het wordt als een unieke ervaring beleefd."

Adviesgroep | Voor grotere projecten van het Willy Schilthuis Fonds is een adviesgroep ingesteld.

Projecten rond 100 jaar BD | Winterroggeproject | In het najaar van 2023 is het 'Winterroggeproject' van de Biodynamische Vereniging gestart op acht vrijescholen met derdeklassers. Kinderen zaaiden biodynamische winterrogge, volgden de groei, oogstten, dorsten, maalden en bakten. Halmen en aren verwerkten ze kunstzinnig. Samen maakten ze het koehoornpreparaat en legden het in de aarde. **Marjolein Toonen en Ineke Lutters** waren bij verschillende werkzaamheden aanwezig. Tuinbouwleraren gaven onderling advies.

BD Feest van de Eeuw | Voorbereidingen voor het eeuwfeest met Pinksteren 2024 op de Warmonderhof zijn gestart.

Aardedans | Het Nederlands eurtmie en dansensemble DeDae verzorgde in 2023 15 optredens op biodynamische boerderijen, die door het publiek zeer werden gewaardeerd. In 2024 volgt een nieuwe reeks.

Diermonologen | In samenwerking met **Marieke de Vrij** maakte **Wim van Oort** kunstzinnige monologen vanuit het varken, de koe, de kip en de geit. Eigen aard van dieren, hun natuurlijke behoeftes, hoe omgaan met het levenseinde zijn o.a. thema's. Het project werd in 2023 voorbereid voor optredens op boerderijen in 2024.

Onderzoek Louis Bolk Instituut | Sociologisch onderzoek onder pioniers uit de jaren 1970-1980 en 'toekomstboeren' is opgezet, met de vraag naar de verwachtingen van de beweging toen en nu. Resultaten worden gepresenteerd bij een wetenschappelijk congres in het kader van 100 jaar BD in november 2024.

Van Agrotechnologie naar Landbouwkunst | Dit boek van Manfred Klett is naar het Nederlands vertaald en wordt gepresenteerd bij het Eeuwfeest.

FINANCIËN

De inkomsten van de Vereniging zijn primair de bijdragen van leden en beroepsleden. Deze stegen van €124.367 naar €126.294. De overige inkomsten bestaan voornamelijk uit giften. In 2023 was dit een bijzonder hoog bedrag (€105.836), vooral dankzij een legaat. Steeds meer leden maken gebruik van de meerjarige en fiscaal aftrekbare schenking. Van hen ontvingen we €6.986 en ook werd er gul gegeven met de Kerst, in totaal €12.437, waarvan €2.367 geoormerkt voor de BD-beroepsontwikkeling en €4.465 voor het Eeuwfeest. We danken allen van harte die de Vereniging dit jaar ondersteunden met een extra bijdrage. Het totaal aan inkomsten 2023 was €241.439.

We hebben twee soorten uitgaven: 1) basiskosten voor de dagelijkse gang van de Vereniging (€123.728) en 2) kosten van het Willy Schilthuis Fonds, die in de jaarrekeningen zijn

opgenomen onder de kop 'projecten', in totaal €40.650. Er is een scheiding aangebracht tussen de financiën van de Vereniging en die van het Fonds. Beiden blijven wel een geheel, omdat de Vereniging een ANBI-status heeft en giften daarmee aftrekbaar zijn. Bekijk het volledige financiële verslag via bdvereniging.nl/over-ons

Inkomsten

Contributies en baten	€ 135.603
Giften	€ 105.836
Totaal	€ 241.439

Kosten

Dynamisch Perspectief	€ 40.327
Overige basiskosten	€ 83.401
Totaal	€ 123.728
Uitgaven Willy Schilthuis Fonds	€ 40.650

ORGANISATIE

Bestuur | Eind december nam **Albert Wegman** na drie jaar afscheid als penningmeester. **Sebo de Vries** stopte als aspirant bestuurslid voor BD-Jong. Hij is inmiddels vader geworden van Lisdodde. Wij bedanken allen voor hun inzet! **As-trid van Zon** werd aspirant bestuurslid en zal bij de jaarvergadering in 2024 worden voorgedragen als voorzitter.

Bureau | **Jorien Quirijnen** nam in oktober afscheid als coördinator, Per 1 januari 2024 heeft **Gryt de Jong** haar opgevolgd. Zij is ook actief bij BD-Beroepsontwikkeling. **Karin Menken** beantwoordde vele mails en telefoontjes, verstuurdde welkomspakketten aan nieuwe leden, was betrokken bij de or-

ganisatie van de Jaardag. Ze verrichtte secretariaatswerkzaamheden in samenwerking met **Joke Doorschodt**, die de ledenadministratie verzorgt.

Communicatie | Een mooie nieuwe website ging maart 2023 online, met veel informatie en een levendige BD-Agenda. Elk kwartaal verscheen een themanummer van Dynamisch Perspectief, met als thema's: 'Anders kijken, anders denken, anders doen', 'Bomen in de BD', 'Geef het leven door' en 'Op zoek naar het wesen'. **Gerda Peters** (vorm) en **Ellen Winkel** (inhoud) hebben voor website en DP veel werk verzet. Daarnaast verschenen zes digitale nieuwsbrieven en was de Biodynamische Vereniging actief op Facebook en Instagram.

Vereniging voor
Biologisch-Dynamische
Landbouw en Voeding

BD-Vereniging
Diederichsstraat 25c
3971 PA Driebergen
www.bdvereniging.nl
bureau@bdvereniging.nl
0850 609044